

En märkelig syn! Likt egyptiska mumier står getingarna i sina celler och väntar på att födas!

Ett pappershus fyllt med "mumier"

Det märkliga livet inuti ett getingbo

En titt in i ett getingbo är en sällsam upplevelse. Ett hektiskt kaos råder bland de tusentals surrande arbetargetingarna, som bygger, murar, ordnar mat och passar upp drottningen. Och likt egyptiska mumier väntar larverna i sina larvkammare på att födas...

Getingen är sannerligen ingen älskad varelse. Hur många ljuvliga saft-och-bull-kalas i sommarbersån har inte spolierats därför att en ilsket surrande geting blandat sig i sällskapet, på jakt efter sötsaker!

Getingar förekommer över stora delar av jorden och överallt är de fruktade och hatade. Till skillnad från bina, som producerar god och nyttig honung, finns det i våra ögon inte

mycket på pluskontot hos getingen. Den är bara en ilsket insekt, med ett smärtsamt stick, som vi gärna kan vara utan...

Men sanningen är naturligtvis en annan. Getingen har, liksom andra djur i vår fauna, sin berättigade plats i naturen. Den sylvassa gadden, som vi fruktar så, är endast ett försvarsvapen, som getingen använder om människan - eller något annat djur - kommer

Inuti cellerna ligger de förpuppade och alienliknande larverna och förvandlas långsamt till riktiga getingar.

för nära dess bo, eller om den känner sig trängd och hotad.

En flugjägare som tänker på sina barn

Och hur många av oss tänker egentligen på att getingen är en av de många djurarter, som ser till att flugor och andra smittbärare inte får en chans att översvämma vår jord? Getingen är nämligen en excellent flugjägare, som snabbt kastar sig över sitt offer och biter ihjäl det med sina kraftiga käkar. Flugan bärs sedan hem till boet där den tuggas till en näringsrik gröt, som getingarna utfordrar de hastigt växande getinglarverna med!

Även om vuxna getingar jagar flugor, som blir till mat åt deras larver, så består deras egen föda i stället av söt nektar från blommor och frukter. En syltig kaka eller ett doftande saftglas är därför en jättelik matkälla, som kan få vilken geting som helst att tappa huvudet...

Getingboet består av vältuggat trä

Livet inuti ett getingbo har på ytan många likheter med det hektiska liv som förekommer

i en bikupa. Men det finns en del skillnader. Bina bygger ju sina bon och cellkakor av vax, som de själva producerar. Getingen har ingen sådan "vax-körtel" utan i stället tuggar den med sina kraftiga käkar sönder ytveden på träd och buskar. Blandat med getingens saliv bildar det vältuggade träet en pappersmassa, som är getingens byggnadsmaterial. Alla beståndsdelarna i ett getingbo är uppbyggda av den pappersmassan, från de kraftiga, tjocka, sexkantiga cellerna längst inne i boet till de florstunna väggarna, som omger det.

Bobyggandet börjar på våren, då den övervintrande, befruktade getinghonan vaknar till liv. Dygnet runt arbetar hon på att mura de första cellerna, där hon lägger sina ägg.

Äggen kläcks inom en vecka och honan har nu en jobbig tid med att mata larverna med flugkött, bygga nya celler och lägga ännu fler ägg. När en dryg månad gått, kläcks de första färdiga getingarna i sina celler. De är mindre än honan och utgörs av sterila honor, s.k. arbetsgetingar. Den stora honan, eller drottningen, övergår nu helt till att lägga ägg,

Getingens gadd är ett sylvasst vapen! Till skillnad från bina har getinggadden ingen hulling - getingen kan sticka gång på gång, medan biets gadd rycks loss och stannar i offret.

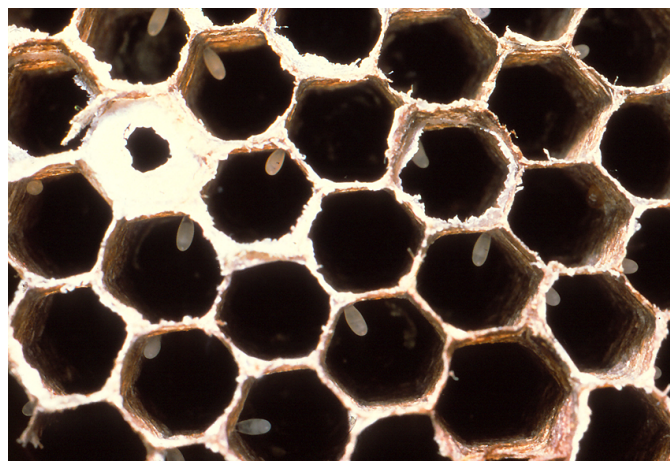
medan hennes arbetare sköter bobygge och födojakt.

För varje dag kläcks allt fler getingar och boet växer med rekordfart. Till slut kan det innehålla ända upp till 10.000 individer! I jämförelse med bina är det dock ingen hög siffra - i ett stort bisamhälle kan det finnas 70.000 bin...

Solitära getingar lever i ensamhet

Alla getingar bygger inte fritt hängande bon av den typ som vi ofta hittar i vedboden eller på trähusets vind. Flera arter bygger i hålor i marken, gärna i sork- eller mullvadsgångar, och andra utnyttjar håligheter i murkna träd eller stenformationer.

Oavsett boets form och placering, så kallas alla de getingararter som lever i ett gemensamt bo för sociala getingar. De tillhör alla släktet *Vespa* och mest förekommande i Norden är den vanliga getingen (*V. vulgaris*), tyska getingen (*V. germanica*) och rödbandad geting (*V. rufa*), vilka alla bygger underjordiska bon, samt norska getingen (*V. norvegica*) och skogsgetingen (*V. silvestris*), vilka bygger fritt hängande pappersbon.

I de sexkantiga cellerna läggs äggen (de små ljusa punkterna) som ska utvecklas till larver och puppor.

Exempel på ett jordgetingbo. Till höger syns de olika våningarna i boet.

En ensamlevande - solitär - geting sitter på ingången till sitt bo med en larv, som den fångat.

Det finns också solitära getingar. Det är getingar som lever ensamma och inte bildar samhällen. Sådana getingar bygger ett flertal små bon på flera olika platser. Varje bo består av en eller ett par celler, där getingen lägger ägg, samt stoppar in larver, flugor och annat näringsrikt, som getinglarven kan leva på.

I det stora getingboet råder en till synes kaotisk oordning. Men precis som hos bina så sker allt efter givna regler och bestämda mönster. Allt arbete i getingboet är inriktat på en enda sak: att se till att så många nya getingar som möjligt kan produceras.

För att ägg och larver ska utvecklas snabbast möjligt krävs att temperaturen i boet är konstant. Om temperaturen sjunker börjar alla getingarna arbeta intensivt med sina flygmuskler - utan att röra på vingarna! Den samlade värme, som då avges, räcker för att höja temperaturen till den rätta. Och om boet blir för varmt, fläktar getingarna med vingarna och temperaturen sjunker...

Getingar bygger sina bon av söndertuggat trä som blandas med saliv.

Mot slutet av sommaren, oftast i september, kläcks en del annorlunda getingar i boet. Det är större honor samt hanar, vilkas enda uppgift är att para sig. De deltar varken i bobyggande eller i larvmatning, utan svävar endast ut i vällustigheter, medan deras kamrater sliter för brödfödan.

Alla dör utom drottningen

När de första skarpa frosträtterna kommer dör hela getingsamhället ut! Alla getingarna fryser ihjäl, utom de befruktade honorna - drottningarna - som söker upp något skyddat utrymme, där de biter sig fast och hängande i käkarna, med vingarna svepta runt kroppen, väntar på nästa vår.

Många av dessa befruktade honor fryser ihjäl under vintern - men det räcker att en klarar sig, för att ett nytt getingsamhälle med 10.000-tals individer ska kunna växa fram nästa år...